

Otázka č. 9. – Úvod do předškolní pedagogiky

Reformní hnutí v předškolní výchově v Československu v době první republiky

Podle Prokešové:

samostatnost k posílení vlastenecké výchovy

Barbora Ledvinková (1840 – 1922)

- překlady z francouzštiny a němčiny (Frobel)
- 1889 – napsala práci Škola mateřská – zachycuje vlastní zkušenosti, popisuje metodiky práce
- 1894 – rediguje časopis Škola mateřská – příloha časopisu Časopis pro učitelky obecných škol – snaží se vidět kontexty s Evropským děním, naznačuje propojení MŠ s dalším stupněm vzdělávání

Božena Studničková (1849 – 1934)

- MŠ v Karlíně
- první školní loutkové divadlo (progresivní prvek – zprostředkování estetického zážitku)

Ludmila Tesařová

- pokračuje v Karlíně
- loutkové divadlo, maňásci
- píše pro ně hry – pohádky
- pořádá přednášky pro rodiče o významu estetické výchovy

Ida Jarníková (1879 – 1965)

- zakládá pokusné reformní oddělení MŠ v Praze
- typická představitelka reformního hnutí
- dětská spontaneita, individuální přístup, využívání aktivity dítěte při hrách, při cvičení atd.
- Snaží se reformní myšlenky přenést do tisku – 1927 – Výchovný program MŠ
- vzniká Státní pedagogický ústav pro vzdělávání učitelek MŠ

Otokar Chlup

- vysokoškolský prof. pedagogiky
- 1932 – přichází s návrhem, aby všechny učitelky MŠ získávaly vysokoškolské vzdělání
- místo opatrování šlo o promyšlenou výchovu předškolních dětí

Anna Sussová – pokusná MŠ v Brně

jednotlivé pokusy zdola, snaha získávat zahraniční zkušenosti
zpětně se působení nehodnotilo

(přidat poznatky od Doc. Uhlířové)

Jiný zdroj:

5. dubna 1945 byl v Košicích vyhlášen program první československé vlády Národní fronty. Program vytyčil požadavek na demokratizaci vzdělání -aby systém výchovy sloužil ne úzké vrstvě lidí, ale lidu a národu,....zvláštní péče při novém budování škol bude věnována mateřským školám pro ochranu dětí při zaměstnání rodičů....

V souladu s tímto požadavkem se při budování zařízení předš.výchovy soustřed'ovala pozornost zejména na MŠ s celodenní péčí.

Současně s *jednotnou školou pro veškerou mládež* se ukázala nezbytnost zajistit učitelům škol mateřských, obecných a měšťanských vzdělání na vysokoškolské úrovni, jako měli profesori na středních školách. (splněno vydáním *zákona o pedag.fakultách* v r. 1946)

V květnu 1945 byly všechny školy na Slovensku zestátněny. Na tuto skutečnost poukazovalo české učitelstvo a česká pokroková veřejnost a hned po osvobození v květnových dnech žádalo uskutečnění školské reformy na celém území státu.

Při vytváření nové, demokratické koncepce výchovy a vzdělání kladli pedagogové velký důraz na předškolní výchovu (Miloš Uhlárik, Ondrej Pavlík, Ladislav Novomeský).

Pro předš.výchovu znamenal vznik lidově demokratického Československa počátek dosud nevídaného rozkvětu.

S poválečným rozvojem nár.hospodářství stoupalo procento zaměstnaných žen - matek, jimž bylo nutno pomoci především při zajišťování péče o nejmenší děti v době pobytu rodičů mimo domov . Z iniciativy a péčí národních výborů byly vybudovány zejména mateřské školy a to úpravou a adaptací starých budov.

Bylo zde úsilí o novou kvalitu výchovné práce.

Červenec 1945 – manifestační sjezd učitelstva – své poslání v nové společnosti může splnit jen MŠ s vysokou úrovní výchovné práce, kterou zajišťuje vzdělaná, teoreticky i prakticky dobře připravená učitelka.

Téhož roku byl vydán **Prozatímní pracovní program pro MŠ**. Byl první celostátní směrnicí, (rámcovou), která ponechávala prostor pro uplatnění prvků volné výchovy, přezívajících z buržoazní éry.

Významného pokroku bylo dosaženo v oblasti vzdělání učitelek MŠ.

V buržoazní republice se učitelky připravovaly na dvouletých učit.ústavech, kam byly přijímány po dovršení 16 let. Od r. 1946 se jim dostalo vysokoškolského vzdělání na nově zřízených pedagogických fakultách. Toto studium, plánované jako dvouleté, bylo vzhledem k nedostatku učitelek omezeno v praxi na jeden rok.

V roce 1948 byl vydán **zákon o základní úpravě jednotného školství** (schválen 21.4. 1948).

Na jeho základě byla vytvořena bezplatná a pro všechnu mládež povinná jednotná **základní devítiletá škola** (přístup všech ke středoškol.a vysokoškol.vzdělání, zvláštní péče pro nemocné nebo postižené).

Školským zákonem z r. 1948 byly **MŠ poprvé v historii zařazeny do školské soustavy** jako její organická součást a první článek (začaly se zařizovat MŠ při nemocnicích, děts. léčebnách a ozdravovnách, zaveden jednotný název mateřská škola).

Školský zákon z r. 1948 vytvořil předpoklad pro budování **socialistické MŠ**, k níž položil základy *Zdeňek Nejedlý*. Nejedlého pojetí předškolní výchovy je založeno na účtě k dítěti a na snaze poskytnout mu co nejlepší podmínky k plnému rozvoji.

Nové pojetí výchovy nejmenších přinesl **Pracovní program pro MŠ** vydaný v r. 1948, který stanovil jako cíl výchovu socialistického člověka a formuloval úkoly MŠ. Tím vytvořil základ pro její soustavnou a cílevědomou výchovně vzdělávací práci.

24.4.1953 – školská reforma – schválení zákona o nové školské soustavě (povinná šk.docházka zkrácena z 9 let na 8 a byla vytvořena osmiletá střední škola (OSŠ). Zakládání pedagog.škol pro učitelky MŠ.

V roce 1953 byly vydány **Prozatímní osnovy pro MŠ** (po úpravách v roce 1955 zavedeny jako **Osnovy pro MŠ**(byly závaznou směrnicí pro výchovnou práci v celém státě)- Osnovy vytyčovaly vých.úkoly, stanovily obsah a rozsah vědomostí, dovedností a návyků, které si děti jednotlivých věkových skupin měly osvojit a též naznačovaly metodický postup učitelčiny práce; novým výchovným prostředkem se stalo **zaměstnání** jako forma předškolního vyučování).

15.12.1960 – **Zákon o soustavě a vzdělání** (jednotlivé stupně a druhy škol na sebe navazují a tvoří **jednotný výchově vzdělávací systém** – výchova realizovaná v MŠ a jeslích se vztahuje na děti do 6 let.

Začala se budovat společná zařízení jeslí a MŠ.

Vydány **Osnovy výchovné práce pro MŠ** – poskytnout dětem všestrannou výchovu ve všech výchovných složkách(TV, RV, PV, MV, EV).

V r. 1967 vyšel nový **Program výchovné práce v jeslích a MŠ** – poprvé v historii předš.vých- byl určen pro celý předškolní věk od narození do 6 let. Osnovy vých.práce v MŠ byly závazné!

4. 6. 1976 – schválen **Projekt dalšího rozvoje českoslovenké výchovně vzdělávací soustavy.**

R.1978 vešel v platnost nový **Program výchovné práce pro jesle a MŠ** – platil do roku 1989